

CEZAYİR'DE BUTEFLİKA'NIN YENİDEN ADAYLIĞI, GÜÇ MÜCADELESİ VE PROTESTOLAR

Buteflika'nın beşinci dönem adaylık kararı, aslında hükümet içerisindeki birbiri ile mücadele eden kanatlardan birinin hedefine ulaşmış olması demektir.

Dr. Kâsımî Saïd

*Tamanrasset Üniversitesi,
Cezayir*

Cezayir halkı son gelişmelerden endişeli. Halk, mevcut hükümet aleyhine protestolar düzenliyor ve Cezayir, bir bilinmezliğe doğru yol alıyor. Cezayirli, Ulusal Kurtuluş Cephesi ve Demokratik Ulusal Birlik gibi iktidar yanlısı partilere karşı tepkili. Bu partiler, 2013'ten bu yana geçirdiği beyin felcinden dolayı görevini icra edemeyen ve sağlık durumu oldukça kötü olan Buteflika'yı beşinci dönem için başkan adayı göstermektedirler.

Hükümet, 90'lı yıllardaki kriz döneminin dehşet verici katliamlarını

ve Arap Baharı ile birçok ülkede yaşanan yıkımları tekrar tekrar hatırlatarak halkı korkutmakta, bir yıldırma politikası uygulamaktadır. Hükümet bu şekilde, Cezayirlilerin mevcut iktidara karşı radikal bir tutum benimsemelerini engellemeyi ve protestoları bastırmayı amaçlamaktadır. Halk, protestolarla yönetimin uyguladığı siyasete karşı koymaya çalışırken, ordu ise, güvenlik ve istikrarı sağlaması için yetki verildiği takdirde muhaliflerle mücadeleden geri durmayacağını açıklamakta ve iktidar destekleyeceğini ima etmektedir.

Hükümet Organları ve Süreç

İktidar partileri, gittikçe kötüleşen sağlık durumuna rağmen yeni dönem için Buteflika'nın adaylığını desteklediklerini belirtmişlerdir. Aşlıda aday belirleme süreci içerisinde Adaylık için makul ve güvenilir alternatifler üretmek için müzakereler yapılmıştır. Fakat bu müzakereler, yönetimde aktif rol alan bazı kuvvetler ile müttefik olan "yeni oligarşi"nin çıkarlarına hizmet edecek şekilde, Buteflika'nın iktidarda kalmasını isteyenlerin lehine sonuçlanmıştır.

Aynı hedefi taşıyan partiler tarafından Buteflika'nın adaylık kararının alınması için başkent Cezayir'de de bir toplantı gerçekleştirilmiş ve toplantıda Buteflika'nın aday olmasına karar verilmiştir. Yapılan anketlerde gençlerin %97'si, sağlık koşulları nedeniyle ülkeyi idare edemeyeceğini düşündükleri mevcut başkanın adaylığını reddedyorken toplantıdan böyle bir kararın çıkması ise, kamuoyu üzerinde bir şok etkisi yaratmıştır.

Buteflika'nın beşinci dönem adaylık kararı, aslında hükümet içerisindeki birbiri ile mücadele eden kanatlardan birinin hedefine ulaşmış olması demektir. Bu kararla birlikte iktidarın Buteflika'nın kardeşlerinden birine teslim edilmesi ihtimali de çok gerilerde kalmıştır. Aynı zamanda ülke için bir bilinmezlik durumu da zuhur etmeye başlamıştır. Gerek fırsattan istifade etmeye çalışan siyasetçiler, gerekse yolsuzluk yaparak zengin olan tabakalar, halkı Suriye, Libya, Yemen gibi 90'lı yıllarda krizlerin baş gösterdiği ülkelerde yaşanan olaylar ile korkutmaktadırlar. Bununla, Buteflika'ya tepki amaçlı sokağa dökülenler başta olmak üzere, mevcut hükümete karşı yapılan itirazların önüne geçilmeye çalışılmaktadır.

Yapılan analizler, hükümetin muhalif kanatları arasındaki anlaşmazlıkların son bulduğunu söylemenin şimdilik mümkün olmadığını göstermektedir. Pek çok bölgede halkın Buteflika'nın adaylığına tepki olarak sokağa dökülmesi ve yürüyüşler düzenlemesi, mevcut iktidara karşı verilen açık bir mesajdır. İktidarın kendi içerisinde

Buteflika'nın adaylığına itiraz eden muhalif gruplar ise, halkı eylemler gerçekleştirmeleri konusunda teşvik ederken bir yandan da halk üzerinde etki sahibi olduklarına dikkat çekmektedirler. Böylece güç piramidinin en tepesinde yer alan rakip elitler birbirlerine karşı zayıflatma politikası uygulamaktadırlar. Bu açıdan mevcut durumun her an farklılaşması söz konusudur.

Muhalefetin Halka Desteği

Farklı grupları içinde barındıran Cezayir muhalefet partileri, bugünlerde gerçek bir sınavdan geçmektedir. Öncelikle, "iktidarın adayı" olarak kabul edilen Buteflika'nın karşısına üzerinde anlaşmaya vardıkları bir aday çıkaramamışlardır. Halkın tepkisini sokakta göstermesini desteklediğini ifade eden muhalifler, halkın öfkesi üzerinden politikalarını yürütmeye çalışmaktadırlar. Bununla birlikte göstericilere şiddetle müdahale edilmemesi ve fikirlerini barış çerçevesinde ifade edebilme fırsatının tanınması için yönetime çağrıda bulunmaktalar.

Cezayir muhalefet partileri, 80'li yılların sonlarında çok partili düzene geçilmesinden bugüne dek benzerine rastlanmayan bir karışıklıkla karşı karşıyadır. Barış Toplum Hareketi dışındaki muhalefet partileri, kendi içlerinde dahi Buteflika'ya rakip olabilecek herhangi bir aday üzerinde görüş birliğine varamamıştır. Bazı ünlü siyasetler ise, askeriyeden veya askeri partilerden bir adayın seçim rekabetlerinde başarılı olamayacağını düşünerek risk almamışlar, bu süreçte çekimser kalmayı tercih etmişlerdir.

“

Buteflika ile bağlantılı olan devlet bünyesindeki elitler ve çıkar grupları, kamu hazinesini doğrudan sömürdüğü ve bununda Cezayir ekonomisini yıprattığı iddia edilmektedir.

”

Eski hükümet başkanı Mevlüt Hamrüş, ülkenin geleceğine dair izleyeceği politikalarla tarihe geçebilecek kimselerin olduğuna dikkat çekmektedir. Bunun yanı sıra Dr. Ahmet bin Bitûr'un yönetime geldiği takdirde, ülkeyi ekonomik krizden çıkaracağını öne sürmektedir. Ona göre bu ekonomik krizin sebebi Buteflika'nın 1999'da ikti-

dar gelmesinden bu yana devam ettirdiği başarısız politikalarıdır.

Muhalefet kanadı, Buteflika'nın adaylığını vatandaşların hakkını gasp etmek olarak görmektedir. Önceki tecrübeleri de göz önünde bulundurarak, her ne kadar rakibi olursa olsun, seçimleri "iktidarın adayı" sıfatıyla Buteflika'nın kazanacağını düşünmektedir. Seçimlerin genelde şeffaflıktan uzak gerçekleşmesi ve bu süreçte birtakım oyunların oynanması, muhalefetin bu yönde düşünmesini açıklar niteliktedir. Muhalefet, iktidarı hak ve özgürlüklere saygılı olmamakla itham etmektedir. Muhalefete göre iktidar, seçimlerin bir gereği olarak kendisi ile yapılacak herhangi bir fikir alışverişini reddetmektedir. Dördüncü dönem başkanlığı bitmesine rağmen iktidarın hala Buteflika'nın adaylığı konusunda ısı-

rarcı olması, zaten bu seçimleri gerekçesiz kılmaktadır.

Cezayir'deki Hareketin Devamlılığı

İktidar partilerinin Buteflika'yı aday olarak çıkarması, fırsattan istifade etmek ve halkın iradesini göz ardı etmek olarak nitelendirilebilir. Cezayirliler, bu adaylığın tıpkı öncekiler gibi bir seçim oyunu olduğunu, iktidar adayının çok yüksek ihtimalle zaten seçimi kazanacağı görüşündedirler. Buteflika ile bağlantılı olan devlet bünyesindeki elitler ve çıkar grupları, kamu hazinesini doğrudan sömürdüğü ve bununda Cezayir ekonomisini yıprattığı iddia edilmektedir. Bu zümreler, Cezayir'in geleceğini düşünmeden Buteflika'nın adaylık kararını teşvik edenler ile aynı gruplardır.

Cezayir halkı, pek çok vilayette sokağa çıkarak tepkisini göstermişse de son günlerde bir açmaza düşmüştür. Ümitsizlik ve korku içinde, olayların ilerleyen günlerde nasıl şekilleneceğini beklemektedir. Muhalefet partileri halkın öfkesine destek çıkarak bu yönde politikalar geliştirmiştir. Nitekim, bu partiler göstericilerin sosyal medyada başlattığı sokağa çıkma çağrısını benimsemiş, vatandaşların fikirlerini özgürce ifade edebilmeleri için çabalamış ve göstericilere şiddetle müdahale edilmemesi gerektiğini belirtmiştir.

Halkın içinde bulunduğu açmazdan faydalanmak isteyen muhalefet partilerinin bu istekleri doğrultusunda kamuya ait alanları işgal etmesi beklenmektedir. Ayrıca emniyet güçleriyle bir çatışma ya-

şanması ihtimali de söz konusudur. Ulusal Kurtuluş Cephesi Partisi gibi Buteflika'nın adaylığını destekleyenler ise, muhtemelen olaylara seyirci kalmayıp sokaktaki eylemlere karşılık vererek güç gösterisinde bulunacaklardır. Buteflika destekçilerinin bu tutumları, beraberinde anlaşmazlıklar doğurabilir ve sokakların şiddet seline kapılmasına sebep olabilir. Ayrıca Suriye ve Libya gibi ülkelerin başına gelenler Cezayir'de de yaşanabilir. Aynı zamanda bu senaryonun, "Cezayir'deki Arap Baharı"nı destekleyen bazı iç ve dış güçlerin, ülkeyi tekrardan bir şiddet yuvası haline getirmek için uzun süredir beklediği bir fırsat olabileceği de göz önünde bulundurulmalıdır.

“

Cezayirliilerin verdiği tepki, uzun süredir halkını umursamayan Buteflika'yı aday gösteren iktidar partilerine karşı umutlarının tükendiğinin bir işaretidir.

”

Buteflika'nın Nisan 2019 seçimlerinde aday olacağı, daha önceleri halk arasında konuşulmakta ve sinyalleri sosyal medya aracılığı ile verilmekteydi. Ülkenin doğu bölgelerinde gerçekleştirdiği pek çok gösteri ile halk, korku duvarını yıkmıştır. Mevcut iktidar ise, sokağa inme çağrılarına kulak veremeleri korkutmaktan geri durmamıştır. Ordu, güvenlik ve istikrarı sağlamak adı altında sözde ülke aleyhine yapılan girişimlere müdahale etmiş, protestocuları uyarmıştır. İktidar, halkın milli şuurla yaptığı çağrılarını Siyonist cemiyet-

lerle ilişkilendirmiş ve Cezayir halkını protestoları teşvik eden siteler kurmakla itham etmiştir. Hatta, protestoları savunan 3 bin 500 internet sitesinin İsrail'e ait olduğu söylenmiştir.

Cezayirliilerin verdiği tepki, altı senedir halkını umursamayan Buteflika'yı aday gösteren iktidar partilerine karşı umutlarının tükendiğinin bir işaretidir. Yolsuzluk ve işsizlik, para biriminin değer kaybetmesi, toplumda bazı tabakaların ülke ekonomisine zarar vermesi ve kamu hazinesini sömürmesi gibi durumlar, halkı bu tarz eylemlere başvurmaya itmiştir. Halk, ekonomilerinin sıfır noktasına gelmesinden ve ülke istikrarının sağlanamamasından bu tabakaları sorumlu tutmaktadır.

Halk hareketi ışığında kaydedilen verilere bakılacak olursa, Cezayirliilerin en sağcısından en solcusuna kadar hiçbir siyasi partiye güvenlerinin kalmadığı ortadadır. Siyasi partiler, özellikle genç kitlenin beklentilerini karşılayamamıştır. İktidarın, hesaplarını yeniden gözden geçirmesi gerekmektedir. İktidar, yetersiz cumhurbaşkanını ve beraberindeki mekanizmaları istemeyen çoğunluğu göz ardı etmektedir. Geçmiş mali yolsuzluklarla dolu olan bu mekanizmalar, Buteflika'nın dört cumhurbaşkanlığı döneminde de anayasayı ihlal etmeye çalışmıştır.

Bugün, iktidar halkın isteklerine kulak vererek Buteflika'nın adaylığını sonlandırırsa da Buteflika seçimleri erteleyerek bir anlamda dördüncü görev süresini uzatmıştır. Bu ise yeni gerginliklere yol açacaktır.